

Innst. 331 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:69 S (2016–2017)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen og Tor- geir Knag Fylkesnes om å sikre at det ikke selges palmeoljebasert biodrivstoff i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantfor-
slaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen raskest mulig gjennomføre prosess med ESA for å avklare om det er rom for Norge til å gjøre gjeldende EUs bærekraftskrav for alt biodrivstoff som omsettes i Norge, eventuelt endringer som kan gjøres fra Norges side med sikte på å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes i Norge så raskt som mulig.
2. Stortinget ber regjeringen undersøke om de nylige løfter fra bensinbransjen og positive uttalelser fra de største bensinstasjonskjedene kan videreutvikles til en bransjeavtale eller liknende, om at alt salg av biodrivstoff skal være palmeoljefritt og ha høyere klimaeffekt enn EUs minstekrav.
3. Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser stille høye krav til biodrivstoff som sikrer at det ved all offentlig innkjøp av drivstoff, alle offentlige anbud og alle transporttjenester til det offentlige stilles krav om biodrivstoff med høyere krav til klimanytte enn minstekravene i EUs bærekraftskrav og ingen bruk av palmeolje.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til representantforslag Dokument 8:69 S (2016–2017).

Komiteen viser til Innst. 9 S (2016–2017), der opptrappingsplan og omsetningskravet for biodrivstoff ble grundig behandlet. Komiteen viser til behovet for å satse på bærekraftig drivstoff, all den tid det vil være fossilbiler igjen på norske veier i mange år fremover, selv om det satses på tilrettelegging for nullutslippsbiler. Komiteen viser til at målet med økning i biodrivstoff er å kutte klimagassutslippene. Det er slik komiteen ser det en forutsetning at biodrivstoffet er bærekraftig, og at det tilfredsstiller EUs bærekraftskriterier.

Komiteen viser til at palmeolje er en vegetabilsk olje som utvinnes av oljepalmetreet. Årlig hogges og brennes enorme områder med regnskog for å plante oljepalmer. Etableringen av oljepalmeplantasjer er i dag den største trusselen mot regnskogen i Sørøst-Asia, spesielt i Indonesia og Malaysia. 50–80 pst. av verdens dyrearter finnes i regnskogen. 260 millioner mennesker bor i verdens tropiske regnskoger, og de er avhengige av skogen for sitt livsgrunnlag. Komiteen viser til Norges viktige rolle i beva-

ring av regnskogen (REDD+), og understreker betydningen av regnskogen for så vel biologisk mangfold som klima.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at biodrivstoff tar en stadig økende andel av markedet for drivstoff i Norge og bidrar til reduserte klimagassutslipp i transportsektoren. Flertallet har merket seg at ifølge Statistisk sentralbyrå gikk utslippene i Norge ned med omtrent 1 pst. i 2016, og at økt innblanding av biodrivstoff var en viktig faktor i dette. Flertallet viser til at regjeringen og samarbeidspartiene har ført en offensiv politikk for å fase inn mer bærekraftig biodrivstoff og øke produksjonen av avansert biodrivstoff i Norge. Flertallet viser til at opptrappingsplanen for avansert biodrivstoff skal forskriftsfestes, og at markedet skal følges for å overvåke forsynings situasjonen. Flertallet har merket seg at Miljødirektoratet i en utredning fra 2017 slår fast at biodrivstoff er en viktig klimaløsning når det produseres på riktig måte.

Flertallet har merket seg at drivstoffbransjen gjennom foreningen Norsk Petroleumsinstitutt i mars 2017 inngikk en bransjeerklæring om at alt drivstoff som omsettes også utover omsetningskravet, skal oppfylle EUs bærekraftskriterier.

Flertallet viser til at så godt som alt innrapportert biodrivstoff for 2016 oppfylte EUs bærekraftskriterier. Flertallet vil understreke at Norge har vært og er en forkjemper for strengere bærekraftskriterier for biodrivstoff. Flertallet viser til at statsråd Vidar Helgesen ved flere anledninger har tatt opp spørsmålet med EU, og at Norge har gitt innspill til EUs høring om revidert fornybardirektiv hvor det ble foreslått strengere bærekraftskriterier. Flertallet vil også peke på at krav til klimaeffekt av biodrivstoff skal strammes videre inn i EU-regelverket. Flertallet vil understreke at på lengre sikt er løsningen å få opp produksjonen av avansert biodrivstoff. Flertallet vil i den sammenheng vise til at Enova gir støtte til nye produksjonsanlegg for bærekraftig biodrivstoff. Flertallet har merket seg at bare det siste året er to nye anlegg for produksjon av biogass kommet i produksjon, henholdsvis på Skogn i Trøndelag og Halden i Østfold.

Flertallet har merket seg at Norge nylig har vært i kontakt med ESA for å undersøke muligheten for å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes på det norske markedet. Flertallet har merket seg at det forventes svar i løpet av våren, og Stortinget vil bli underrettet på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til at bærekraftskriteriene for biodrivstoff og flytende biobrensler er harmonisert innenfor EØS-området etter EUs bærekraftskriterier. Disse medlemmer viser til at Norge etter våre EØS-rettslige forpliktelser ikke kan avvike fra disse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at bruk av palmeolje og/eller biprodukter av palmeolje i biodrivstoff ikke tilfredsstiller kravet om bærekraftig biodrivstoff.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer forslagene 1 og 2 fremsatt i Dokument 8:69 S (2016–2017).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer forslag 3 fremsatt i Dokument 8:69 S (2016–2017).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil understreke at det er stort potensial for produksjon av bærekraftig biodrivstoff i Norge, og at norsk produksjon vil sikre kontroll over bærekraft så vel som produksjonsvolum. Disse medlemmer ber derfor regjeringen snarest mulig sikre et program for investeringsstøtte til pilotprosjekter for bærekraftig biodrivstoffproduksjon innenfor rammene av Enova.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre en sømløs støtteordning for biodrivstoffinvesteringer, som dekker investeringsstøtte til pilot- og demonstrasjonsprosjekter, samt oppskalering til industriell skala innenfor rammene av Enova.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at Klima- og miljødepartementet mener vi beveger oss i en gråsoner til både EUs fornybardirektiv og drivstoffkvalitetsdirektivet, dersom norske myndigheter tar initiativ til en bransjestandard der palmeolje utelukkes fra markedet. Disse medlemmer vil i den sammenheng understreke at et flertall i energi- og miljøkomiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre,

Fremskrittspartiet og Venstre, i oktober 2016 slo fast «at palmeolje som bruk i biodrivstoff er fullt akseptabelt, forutsatt at produktet oppfyller EUs bærekraftskriterier», jf. Innst. 29 S (2016–2017).

Disse medlemmer viser til forslag om å innføre en bransjeavtale om at alt salg av biodrivstoff skal være palmeolfjefritt og ha høyere klimaeffekt enn EUs minstekrav. Disse medlemmer viser til brev fra Norsk Petroleumsforening til energi- og miljøkomiteen av 10. mai 2017, hvor det understrekes at særnorske krav til biodrivstoff mest sannsynlig vil føre til at mengden med drivstoff til det norske markedet reduseres. Disse medlemmer viser til at Norsk Petroleumsforening mener

« ... at å forskriftsfeste krav som fremdeles ikke er implementert i EU, vil være uheldig da det norske markedet blir stilt overfor strengere krav enn konkurrerende markeder. En eventuell endring av definering av avansert biodrivstoff bør derfor gjøres i takt med formell endring av krav i EU.»

Disse medlemmer viser videre til at Norsk Petroleumsforening presiserer

«at en særnorsk innstramning av hvilke råstoff som biodrivstoff baseres på, kan føre til at det norske markedet ikke har tilstrekkelig tilgang til konkurransedyktige produkter. Et eventuelt forbud i Norge mot biodrivstoff basert på ren palmeolje og palmeoljelerterte produkter som ikke oppfyller kravene til å regnes som avansert biodrivstoff, bør derfor følge EUs direktiver og regelverk vedtatt av ministermøtet i EU.»

Disse medlemmer deler en slik oppfatning, og mener at særnorske krav ikke er veien å gå.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg at det har vært behandlet flere representantforslag i denne perioden som omhandler biodrivstoff, og at det ofte er EU-direktiver som vanskeliggjør gjennomføringen. Flertallet mener det må klargjøres hvilket handlingsrom som faktisk foreligger.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere handlingsrommet for ulike virkemidler, herunder avgifter og regelverk, for å fremme bruk av avansert bærekraftig biodrivstoff, og komme tilbake til Stortinget i egnet form.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og

Miljøpartiet De Grønne, viser til statsrådens svarbrev 20. april 2017, og at det ventes svar fra ESA denne våren om muligheten for å legge bærekraftskriteriene til grunn for alt biodrivstoff som omsettes i Norge, og at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når nye opplysninger foreligger i denne saken. Dette flertallet merker seg dette, og imøteser svaret fra ESA.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil peke på at en av årsakene til at Norge ikke har kommet så langt som Sverige og Finland når det gjelder innenlandsk produksjon av avansert biodrivstoff, er at rammevilkårene for norske produsenter ikke har vært langsiktige nok. Disse medlemmer understreker at Norge har bioressurser som er store nok til å dekke dagens behov og mye av den økningen i forbruk som planlegges.

Disse medlemmer viser til at aktivt skogbruk er en nødvendig forutsetning for slik produksjon, og at Norge ved å satse på skogbruket kan oppnå viktige klimagevinster og utløse store industrielle muligheter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk biodrivstoffproduksjon fram mot 2030, hvor målet skal være å raskest mulig utløse en vekst i innenlandsk produksjon av avansert biodrivstoff basert på skogressurser.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at Innovasjon Norge kun kan gi støtte på 25 pst. til demonstrasjonsanlegg, mens Enova kan gi opp til 50 pst. støtte til fullskala pilotanlegg. Disse medlemmer mener det er behov for å øke den mulige støtten fra Innovasjon Norge til demonstrasjonsanlegg for å få en sømløs utvikling av ny miljøvennlig produksjonsteknologi.

Disse medlemmer mener det er behov for å redusere forbruket av palmeolje og biprodukter i Norge, og mener at det å svekke palmeoljens konkurransedyktighet overfor andre mer miljøvennlige produkter, vil kunne oppnås gjennom å innføre en avgift på bruk av palmeolje og biprodukter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en palmeoljeavgift frem mot forslag til statsbudsjett for 2018, med sikte på å innføre det i løpet av 2018.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk biodrivstoffproduksjon fram mot 2030, hvor målet skal være å raskest mulig utløse en vekst i innenlandsk produksjon av avansert biodrivstoff basert på skogressurser.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre en sømløs støtteordning for biodrivstoffinvesteringer som dekker investeringsstøtte til pilot- og demonstrasjonsprosjekter, samt oppskalering til industriell skala innenfor rammene av Enova.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser stille høye krav til biodrivstoff som sikrer at det ved all offentlig innkjøp av drivstoff, alle offentlige anbud og alle transporttjenester til det offentlige stilles krav om biodrivstoff med høyere krav til klimanytte enn minstekravene i EUs bærekraftskrav og ingen bruk av palmeolje.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede en palmeoljeavgift frem mot forslag til statsbudsjett for 2018, med sikte på å innføre det i løpet av 2018.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I, II og III fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen raskest mulig gjennomføre prosess med ESA for å avklare om det er rom for Norge til å gjøre gjeldende EUs bærekraftskrav for alt biodrivstoff som omsettes i Norge, eventuelt endringer som kan gjøres fra Norges side med sikte på å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes i Norge så raskt som mulig.

II

Stortinget ber regjeringen undersøke om de nylige løfter fra bensinbransjen og positive uttalelser fra de største bensinstasjonskjedene kan videreutvikles til en bransjeavtale eller liknende, om at alt salg av biodrivstoff skal være palmeoljefritt og ha høyere klimaeffekt enn EUs minstekrav.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere handlingsrommet for ulike virkemidler, herunder avgifter og regelverk, for å fremme bruk av avansert bærekraftig biodrivstoff, og komme tilbake til Stortinget i egnet form.

IV

Dokument 8:69 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om å sikre at det ikke selges palmeoljebasert biodrivstoff i Norge – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. mai 2017

Ola Elvestuen

leder

Anna Ljunggren

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Vidar Helgesen til energi- og miljøkomiteen, datert 20. april 2017****Vedrørende representantforslag 69 S (2016-2017) om å sikre at det ikke selges palmeoljebasert drivstoff i Norge**

Jeg viser til brev 28. mars 2017 fra Energi- og miljøkomiteen på Stortinget til klima- og miljøministeren vedrørende representantforslag 69 S (2016-2017) om å sikre at det ikke selges palmeoljebasert drivstoff i Norge.

I representantforslaget foreslås det at det raskest mulig gjennomføres en prosess med ESA for å avklare om det er rom for Norge til å gjøre gjeldende EUs bærekraftskrav for alt biodrivstoff som omsettes i Norge, eventuelt endringer som kan gjøres fra Norges side med sikte på å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes i Norge så raskt som mulig.

Klima- og miljødepartementet har nylig tatt kontakt med ESA for å undersøke muligheten for å gjøre EUs bærekraftskrav gjeldende for alt biodrivstoff som omsettes på det norske markedet. Vi forventer at svaret foreligger i løpet av våren, og vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når nye opplysningen foreligger i denne saken.

Norsk Petroleumsinstitutt, som er bransjeorganisasjon for drivstoffleverandørene, og som representerer bedrifter som står for 97 % av omsetningen av drivstoff i Norge, presenterte 15. mars 2017 en bransjeerklæring der det fremgår at alt drivstoff som kjøpes inn og forsynes til det norske markedet fra 1.1.2017 skal oppfylle EUs bærekraftskriterier.

I representantforslaget foreslås det videre at regjeringen undersøker om de nylige løfter fra drivstoffbransjen og positive uttalelser fra de største bensinstasjonkjedene kan videreutvikles til en bransjeavtale eller liknende, om at alt salg av biodrivstoff skal være palmeoljefritt og ha høyere klimaeffekt enn EUs minstekrav.

EUs bærekraftskriterier fremgår av fornybardirektivet (2009/28/EF) og drivstoffkvalitetsdirektivet (98/70/EF). Fornybardirektivet setter bindende nasjonale mål for andel fornybar energi i 2020. Norges mål er en andel på 67,5 prosent i 2020, samt en andel på 10 prosent i transport i 2020. Artikkel 17 inneholder bestemmelser om bærekraftskriterier for biodrivstoff som skal kunne medregnes i landenes nasjonale mål. Bestemmelsene er totalharmonisert.

Det er også inntatt likelydende bærekraftskriterier i drivstoffkvalitetsdirektivet. Artikkel 7a oppstiller krav til klimagassreduksjoner for ulike typer drivstoff, mens artikkel 7b angir bærekraftskriterier som

må være oppfylt for at drivstoff skal kunne telle for oppfyllelse av kravene i artikkel 7a. Bærekraftskriteriene gjelder med andre ord ikke for annet drivstoff enn det som brukes til å oppfylle kravet i artikkel 7a. Av artikkel 5 fremgår det at ingen medlemsland kan ekskludere drivstoff som oppfyller direktivets krav fra markedet:

No Member State may prohibit, restrict or prevent the placing on the market of fuels which comply with the requirements of this Directive.

Dersom norske myndigheter tar initiativ til en bransjestandard der palmeolje utelukkes fra det norske markedet, mener Klima- og miljødepartementet at vi beveger oss inn i en gråsoner.

Næringslivet står imidlertid fritt til å opprette bransjestandarder for biodrivstoff, herunder en bransjestandard som utelukker palmeolje.

Norge er en forkjemper for strengere bærekraftskriterier for biodrivstoff, og har ved flere anledninger vært talsperson for at kriteriene bør strammes inn. Jeg tok opp bærekraftskriteriene i møte med klima- og energikommissæren 4. mars i fjor, og Norge har også gitt innspill i EUs høring om revidert fornybardirektiv.

Til sist foreslås det at det gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser stilles høye krav til biodrivstoff som sikrer at det ved alle offentlige innkjøp av biodrivstoff, alle offentlige anbud og alle transporttjenester til det offentlige stilles krav om at biodrivstoff med høyere krav til klimanytte enn minstekravene i EUs bærekraftskrav og ingen bruk av palmeolje. Dette spørsmålet sorterer under næringsministeren, og svaret er utarbeidet i samråd med næringsministeren:

«I forslag 3. i representantforslaget bes det om at det i anskaffelsesregelverket stilles krav til biodrivstoff med høyere krav til klimanytte enn minstekravene i EUs bærekraftskrav og ingen bruk av palmeolje. Bakgrunnen er at det offentlige, gjennom anskaffelser av varer og tjenester, er en betydelig drivstoffkjøper. Viser til de vurderingene som er gjort av muligheter og vanskeligheter knyttet til å etablere en bransjeavtale og forholdet til bærekraftskriteriene i drivstoffkvalitetsdirektivet (artikkel 7a og artikkel 5). Disse gjør seg gjeldende også for spørsmålet om forskrifter til lov om offentlige anskaffelser.

Reglene om offentlige anskaffelser skal fremme effektiv ressursbruk og gi allmennheten tillit til of-

fentlig anskaffelsesvirksomhet. Regelverket er kritisert for å være for komplisert og har gjennomgått en omfattende revisjon der forenkling var et viktig formål. Ny lov og forskrifter trådte i kraft 1.1.2017. De nye reglene er mer fleksible og reduserer rettslige uklarheter og administrative byrder.

I nytt regelverk er det samtidig innført en ny bestemmelse som pålegger offentlige oppdragsgivere å innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant. Regelverket inneholder imidlertid ikke detaljerte føringer for hvilke konkrete bestanddeler en vare eller tjeneste, eksempelvis drivstoff, skal inneholde. Slike krav, som krav til innholdet i drivstoff, håndteres best gjennom generell regulering.

Kravet til miljø er et skal-krav som krever at oppdragsgivere skal vurdere innkjøpene ut fra hensynet til miljøpåvirkning og klimavennlige løsninger. Nøyaktig hvordan dette gjøres i praksis må innkjøpere

selv vurdere ut fra de behov disse har og de konkrete anskaffelsene de skal gjennomføre.

Nærings- og fiskeridepartementet følger også opp anmodningsvedtaket fra Stortinget om miljøvekting ved offentlige anskaffelser. En ny bestemmelse om miljø i anskaffelsesforskriften har vært på høring og er under utarbeidelse.

En viktig oppfølging av kravet til miljø i anskaffelsesregelverket er å spre kunnskap om hvordan oppdragsgivere kan følge opp bestemmelsen i regelverket i praksis. I denne rollen er Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) sentral. Difi er regjeringens utøvende organ i arbeidet med å legge til rette for at offentlige virksomheter har god kompetanse og organiserer sine anskaffelser på en formålstjenlig og effektiv måte. Difi skal i 2017 styrke sin kompetanse på klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser og bidra til at oppdragsgivere kan redusere miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger i sine anskaffelser. Det er i 2017 bevilget 15 mill. kroner til Difi til dette arbeidet.»

